

ur Söraby Boken

utgiven av Söraby Hembygdsförening 1983

svår balansgång. Den som föll i onåd kunde ju råka i stort bryderi och elände.

Håkan Bosson hade 1659 en kontrovers med sin före detta uppdragsgivare Carl Silfversparre som påstod att Håkan var skyldig honom över 126 daler silvermynt och dessutom hade förskringrat vissa medel. Håkan skulle därmed ha förbrutit åtta års innesätande lön à 10 daler årligen! Han invände emellertid att en del av Silfversparres gods i Sunnerbo härad hade lagts öde "förmedelst Krigsfolkz resande och inquarterande hvarigenom utskyllderna ej hafva kunnat erläggas". Häradsrätten fann inget fog för Silfversparres anklagelser och bestämde därför att Håkan, efter avräkning för sin lönefordran, skulle betala vad han var skyldig och därefter vara fri från anspråk på redovisning av medel som borde ha uppburits i Sunnerbo.

Några år senare var Håkan Bosson i blåsväder på nytt sedan han besörjt omgjutningen av en kyrkklocka och kommit "i ett bygdetal eller squaller som skulle han hafva försnillat nogon malm när kyrkklockian omgjötz". Håkan förklarade vid detta tillfälle att han av köpt malm hade låtit gjuta tre grytor åt sig och sina barn. Häradsrätten förbjöd därför envar vid vite att föra ryktet vidare, men bygdetal och skvaller råar man inte så lätt på och en av grytorna som alltjämt finns bevarad på Gullebo har under 300 år följts av en historia om hur den gjutits av stulen kyrkmalm och därför blivit behäftad med trolldom. Den kyrkklocka i vilken grytmalmen skulle ha ingått skall vidare enligt sägnen ha blivit oduglig och vid provringningen ha lossnat från sitt fäste i stapeln och farit ut i sjön.

Allt detta hindrade tydligen inte att Håkans son länsmannen Peder Håkansson tog befattning med en senare klockgjutning eftersom Södra Rottne kyrkans storklocka fram till 1798 hade bland andra Peder Håkanssons namn i sin inskrift. Denne Peder Håkansson var liksom fadern och farfadern förtroendeman i socknen och häradet. Han var också häradshövding Hans Berghmans befallningsman och torde som sådan ha haft tillsynen över Vartorps säteri med underlydande gårdar som från 1690-talet beboddes av häradshövdingens dotter Eva och hennes man Erik Henrik Rappe som med tiden blev kompanichef för Norrvidinge kompani. Peder Håkanssons nära relationer till familjen Berghman understryks av att hans dotter döptes till det vid denna tid ovanliga

namnet Eva. I sitt äktenskap med länsmansdottern Marit Andersdotter från Tjureda hade Peder Håkansson även två söner Håkan och Måns. Den förre hade gått i Wexiö skola och skrevs den 13 augusti 1700 in som student vid Smålands nation i Uppsala under namnet Håkan Rothlin. Han blev 1704 nationens notarie men dog i Uppsala den 6 december 1707 och begrovs på domkyrkogården den 3 januari följande år. Under sin studenttid förbrukade han en stor summa pengar och efter hans död skrev fadern till kuratorn med begäran att denne skulle hålla auktion på Rothlins kvarlåtenskap och därefter betala hans skulder. Det skulle emellertid snart visa sig att tillgångarna inte räckte. Bröderna Stocke från Hallsnäs i Ramkvilla socken som befann sig i Uppsala vid denna tid hade således inte fått full ersättning för sin fordran på 69 daler men Peder Håkansson vägrade att betala mer än 10 daler till Jacob Stocke. Detta var nämligen allt som Rothlin hade upplyst fadern om. Bröderna Stocke stämde då Peder Håkansson inför häradsrätten och där berättade han att han kostat på sin son "viel pass 500 daler silfvermynt" under uppsalatiden. Häradsrätten ansåg inte att fadern kunde göras ansvarig för sonens skulder men bröderna Stocke menade att han "som fader kunde vara närmare härutinnan till att lida än någon oskyld, som uti hans salig sons trångmål på främmande ort hade assisterat". Det förefaller emellertid inte som om Rothlins välgörare blev fullt kompenserad eftersom Peder Håkanssons endast erbjöd sig att betala ytterligare 20 daler mot att han skulle vara fri från vidare krav.

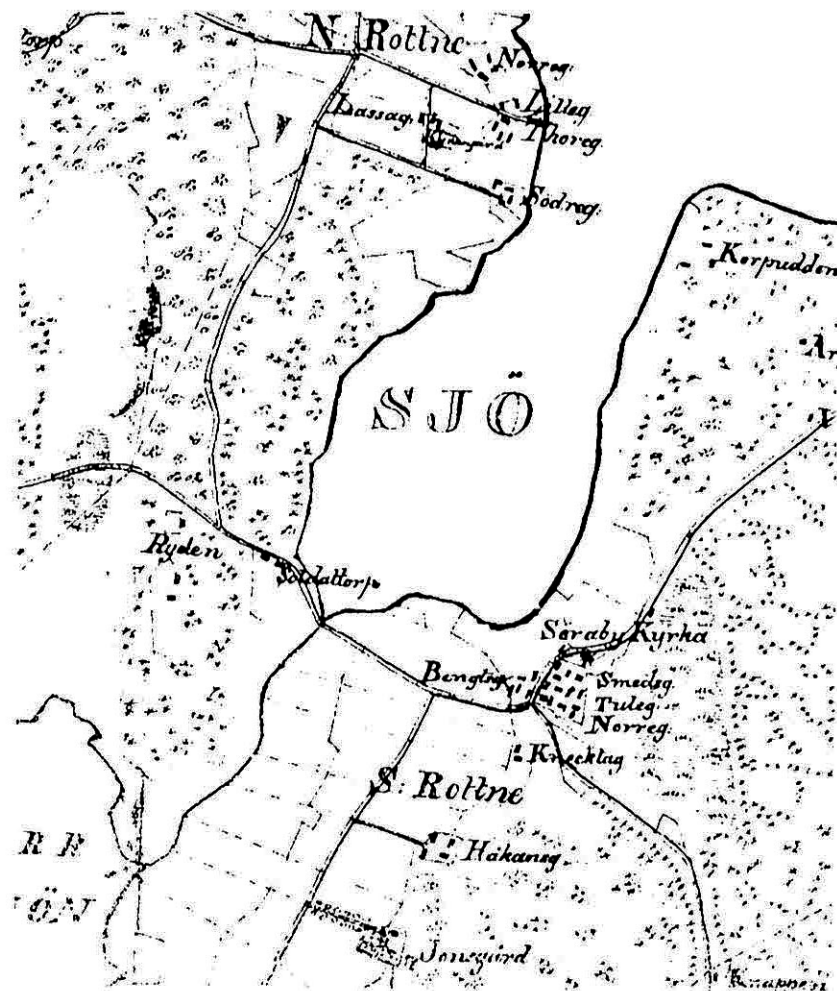
Peder Håkansson överlämnade Smedsgården till sin andre son Måns Persson och till sin måg länsmannen och landhofogden Håkan Eriksson Klint. Dessa båda kom kort före Peder Håkanssons död i tvist bland annat om hur jorden skulle delas och drog detta inför tinget hösten 1722. Måns Persson krävde då att Håkan Klint skulle visa upp det testamente som föräldrarna skrivit till förmån för Håkan Rothlin och som Klint löst från en bank där det varit pantsatt! Vidare anklagades Klint för att ha tagit tillbaka en silversked som svärmodern fått när han var trolovad med Eva.

Klint i sin tur motsatte sig att arvet efter svärmodern delades innan svärfadern betalat en skuld på drygt 200 daler till honom. Klint visade också att han fått erlægga 220 daler för att lösa ut det ovan omtalade testamentet. Silverskeden förklarade han sig ha tagit tillbaka helt i enlighet med vad som var skick och bruk. Måns

Persson i sin tur uppgav att han hade löst in faderns skuld på 90 daler till skogvaktaren Ögge Andersson och Håkan Rothlins skuld på 20 daler till handelsmannen Erik Klint. Osämjan var sådan att man behövde häradsrättens hjälp med delningen av åkern Bråtlängen. Samtidigt önskade man besked om hur testamentet till Rothlin skulle behandlas nu när denne var död.

En av Håkan Klints söner var den redan omnämnde upp-
bördsmannen Nils Klint född den 25 februari 1700 och buren till dopet av Jungfru Elisabeth Wickenberg. Det var han som vid biskopsvisitationen 1731 blev förmanad av biskopen sedan det anmärkts att han inte deltagit i nattvarden på ett och ett halvt år trots att han bodde alldeles intill kyrkan. Nils Klint försökte emellertid ursäkta sig "skjutande skulden på sina processer med mera". Det är inte sannolikt att den skrapa han fick av biskopen gjorde någon större nytta eftersom Klinten var en självsvaldig person. Vi har redan berört misstankarna om hans delaktighet i upp-
bördsmannen Hellbergs flykt från fängelset i Växjö. Vid ungefär samma tid påstås Klint också ha varit inblandad i en flykt från tjuvakistan vid Uppvidinge härads tingsplats i Lenhovda och i februari 1730 var han instämd till tinget av Gudmund Bengtsson i Söraby Tulegård med begäran att han skulle förklara varför han gav Gudmunds hustru pengar. Gudmund hade till och med hittat ett mynt "i sängen efter hustrun där hon med Klint skolat legat". Efter detta avslöjande förefaller stackars Gudmunds försäkran om att han inte fäste vikt vid folks skvaller om Klint och hustrun samt att han vände sig till rätten för att rentvå henne föga trovärdigt. Det vittnades också att när hustru Sara bodde i Kolsboda "var hon icke mäktig om ett lintyg eller en hufvudklut men sedan hon kom till Rottne haft penningar nog att Kiöpa hvad hon welat".

Halva Smedsgården tillhörde Nils Klints bror Johan Håkansson och hans ättlingar fram till början av 1800-talet när den senares sondotter Karin och hennes man flyttade till Löpanäs Hallegård som de måhända kommit i besittning av på grund av att de hade fordringar i föregående ägarens dödsbo. Nämnda Karin blev farmor till den flera gånger omnämnde häradsdomaren Johan Håkansson. Hon var enda barnet till hemmansägaren Håkan Johansson som dog när hon var 15 år gammal. Bouppteckningen efter honom förrättades den 17 augusti 1786 och ger bilden av ett välbärgat bondehem. Lösöret är emellertid trots de goda ekono-

Detalj av karta upprättad 1848 av Nils Johan Lindvall på Jonsgård.

miska resurserna avsevärt mycket torfligare än hos familjen Gahm på Jonsgård. Detta är emellertid helt i enlighet med tidens sed enligt vilken ståndstillhörigheten hade stor betydelse för lösörets omfång och beskaffenhet. I bondehemmet var det till exempel ont om lösa möbler. Hos Håkan Johansson och hans hustru Märta Eriksdotter bestod dessa av ett slagbord, ett väggur, ett ekskåp, två kannbänkaskåp, ett sängskåp, ett mindre skåp, ett hörnskåp,